

■ **Duchamp, Man Ray, Picabia... en catàleg?** Tot just acaba de tancar l'exposició de Duchamp, Man Ray, Picabia al MNAC. El primer és reconèixer un mal hàbit que creiem que és comú en molts barcelonins. Hem esperat al final per veure l'exposició. Mal fet. Cal anar-hi al principi per si es mereix una segona visita, i aquesta s'ho mereixia amb escreix. Tanmateix, creiem que val la pena fer-hi referència. Si bé qui no hi hagi anat no ho podrà fer, sempre podrà adquirir el catàleg.

■ **Duchamp, Man Ray, Picabia, internacionals.** El primer que cal remarcar és l'encert de produir una exposició en col·laboració amb un altre centre estranger. Caldria que aquestes coproduccions es fessin més habituals. És una manera d'entrar al circuits internacionals, i no com a simples receptors visitats, sinó com a agents proactius. En aquest cas, Maria Teresa Ocaña, directora del MNAC, ha treballat amb Vicent Todolí, director de la Tate Modern. El treball de Todolí ja

ha estat àmpliament reconegut, però no havíem pogut gaudir-ne en directe.

■ **Duchamp, Man Ray, Picabia, junts.** D'altra banda, també és el primer cop que podem veure el treball de Duchamp, Man Ray i Picabia aplegat. De fet, per a molts

ha estat el primer cop que hem vist de prop peces tan conegudes com el *Nu descendent una escala, núm. 2*, la broma sobre la Mona Lisa amb bigotet (a la imatge de l'esquerra) i fins i tot el pioner *Font*. Fa una certa impressió poder veure i fins i tot fotografiar (sense flaix) aquestes peces, que tants cops hem vist en llibres i que tant han influït en l'art contemporani.

■ **Duchamp, Man Ray, Picabia, exposats.** Però, a més, el muntatge ha fugit de re-

trospectives històriques i crea eines per a la comprensió de peces que, malgrat que se n'ha parlat força, sovint continuen sent incomprensibles per a molts. Tant els capítols en què està dividida la mostra com unes cartel·les explícites més enllà de l'any, la tècnica i el donant, milloren i molt la llegibilitat de l'obra d'aquests tres pioners.

■ **Duchamp, Man Ray, Picabia, imprescindibles.** Tot plegat fa de l'exposició un esdeveniment important,

que per raons diverses que tot seguit analitzem (text de sota) no ha rebut el reconeixement que de totes totes es mereix. Des d'aquí el nostre agraïment per aquest regal que ens han fet primer els autors, després els comissaris i, finalment, el MNAC. Si sovint es parla de la gran distància entre l'art contemporani i els visitants, en aquest cas qui hagi volgut entrar en el món complex de Duchamp, Man Ray i Picabia no podrà dir que li han posat les coses difícils.

Art

Claret Serrahima
Òscar Guayabero

Lliçons no apreses

La provocació és una constant en el treball de Duchamp, Man Ray i Picabia. Aquesta provocació no era sinó la constatació de la dificultat de la societat per assumir els canvis que van introduir. Tots coneixem temes, imatges i propostes que ràpidament seran provocadores (l'ús d'animals, excrements, violència, sexe explícit, etcètera). La pregunta és si al darrere hi ha alguna cosa més que provocació. Darrerament, hem vist com el que sembla provocar un dia és comercial l'endemà. La provocació s'ha convertit en un objectiu en si mateix. Que fàcil és provocar i que difícil proposar!

Com un terratrèmol, l'exposició del MNAC fa trontollar una part important d'aquests plantejaments actuals. Es fuig del discurs críptic de bona part d'exposicions d'art contemporani. Moltes vegades, els que no som experts, sortim de veure exposicions col·lectives del que s'anomena *avantguarda* pensant que mai entendrem el que hem vist. En aquest cas és tot el contrari. La mostra t'ofereix prou eines per enganxar-te al discurs, per començar a entendre les peces. Òbviament, amb l'estona que hi dediques no pots copsar-ne la totalitat, però s'obren prou portes per seguir la recerca personal, sense que les peces perdin ni un gram de la seva potència, de la seva lectura múltiple, de la seva avantguarda. Tota una lliçó per a molts comissaris i artistes que opten per no elaborar discurs amb l'excusa de la complexitat.

Pel que fa als autors, també ells van escriure i reflexionar en públic sobre les seves obres i sobre l'art. Certament, eren pioners, i per tant podríem dir que

Duchamp, que es podria considerar que no és mort, Man Ray i Picabia van crear una obra que va trencar moltes convencions ■ CLARET SERRAHIMA

tot estava per dir. Tanmateix, quina valentia en posar en negre sobre blanc les idees que expressaven amb el seu treball! Poc són ara els artistes que fan aquesta feina de reflexionar per escrit sobre el que fan. Es podrà dir que les peces s'han d'entendre soles, i és cert, però que buits que semblen alguns discursos, que anecdòtics alguns treballs! La seva il·legibilitat, el seu afany de fer-se incomprensibles, amaga sovint una manca absoluta de sentit.

D'altra banda, i principalment en l'obra de Duchamp, veiem una constant recerca dels límits de

Sembla com si, cada matí, Marcel Duchamp es llevés amb la idea de trencar un límit establert en l'art

l'art que expandeix el territori artístic fugint de disciplines, de moviments i de gremis. Sembla com si, cada matí, Marcel Duchamp es llevés amb la idea de trencar un límit establert en l'art. La sensació de llibertat creativa és fascinant, aclaparadora. No pots continuar pensant el mateix després de conèixer el seu treball. Igualment, la feina de Man Ray, que utilitza la fotografia sense ser fotògraf, pinta sense ser pintor i fa poesia visual sense ser poeta, és una mostra de recerca i de risc. Que diferent d'aquells creadors que pertanyen a un gremi determinat i

neguen la possibilitat de trencar els límits amb d'altres veïns!

Per tot plegat, sobta la poca repercussió que ha tingut l'exposició. Potser per haver coincidit amb el període estival. Però també pot ser perquè la contundència del que es mostrava a les sales del MNAC era massa punyent per a molts galeristes, crítics, comissaris i artistes. Potser han preferit mirar cap a una altra banda esperant que l'exposició marxi, per poder continuar fent una feina mediocre que viu de provocacions fàcils, de discursos muts, de gremis protectors. ■